

Högsta domstolen
Box 2066
103 12 STOCKHOLM

RHV m.fl. ./ riksåklagaren ang. grovt skattebrott m.m.

(Svea hovrätt, avd. 01, dom 2013-03-21, mål B 5977-12)

Högsta domstolen har förordnat att riksåklagaren ska inkomma med svarskrivelse i målet. Svaret ska avse frågan om det tagits ut skattetillägg och – om så är fallet – vilken betydelse detta har i målet.

Inställning

V & M Läkar-service Aktiebolag, 556692-5433, har påförts skattetillägg avseende för lågt redovisat överskott av näringsverksamhet med totalt 112 252 kronor. Enligt min mening saknar detta förhållande betydelse i målet. Jag anser således att det inte finns skäl att meddela prövningstillstånd.

Bakgrund

Hovrätten har dömt RHV och MSF för grovt skattebrott och grovt bokföringsbrott till fängelse i åtta månader. Åtalet mot dem väcktes den 3 maj 2011.

Hovrättens dom avseende grovt skattebrott avser att RHV och MSF lämnat oriktiga uppgifter i bolagets inkomstdeklaration för tiden den 2 december 2005 till 30 april 2007. De oriktiga uppgifterna bestod i felaktiga kostnadsavdrag på 1 002 250 kronor vilka hade sin grund i osanna fakturor. Förfarandet ansågs ha gett upphov till fara för att skatt skulle undandras det allmänna med 280 630 kronor.

De grova bokföringsbrotten avser att RHV och MSF, såsom företrädare för V & M Läkar-service Aktiebolag (bolaget), åsidosatt bolagets bokföringsskyldighet under 2006 och 2007 genom att oriktigt bokföra kostnader på cirka en miljon kronor.

Beslutade skattetillägg

Skatteverket har i omprövningsbeslut den 31 mars 2010 påfört bolaget skattetillägg avseende för lågt redovisat överskott av näringsverksamhet i bolagets deklaration för taxeringsåret 2008. Bolaget har enligt besked om omräknad slutlig skatt påförts skattetillägg med 112 252 kronor (se tingsrättens aktbilaga 11 sid 57-70).

Från Skatteverket inhämtade uppgifter

Av uppgifter som inhämtats från Skatteverket framgår att varken RHV eller MSF har påförts något skattetillägg för taxeringsåren 2007 och 2008. Vidare framgår att Skatteverket inte har fört någon talan om företrädaransvar mot RHV eller MSF med anledning av det skattetillägg som påförts bolaget (se bilaga).

Grunder

Högsta domstolens beslut den 11 juni 2013

Enligt tidigare gällande rätt i Sverige kunde en person dömas för brott enligt skattebrottslagen även om han eller hon hade ålagts skattetillägg (se NJA 2010 s. 168 I och II samt NJA 2011 s. 444).

Högsta domstolen har i ett beslut den 11 juni 2013 ändrat praxis (mål B 4946-12). Enligt Högsta domstolen är den svenska regleringen med skattebrott och skattetillägg i två olika förfaranden mot en och samma person oförenligt med rätten att inte bli lagförd eller straffad två gånger för samma brott enligt artikel 4 i Europakonventionens sjunde tilläggsprotokoll och artikel 50 i EU:s rättighetsstadga. Den som fått ett skattetillägg därför att han eller hon har lämnat en oriktig uppgift i skatteförfarandet får enligt Högsta domstolen inte därefter åtalas för brott enligt skattebrottslagen på grund av samma oriktiga uppgift. Det saknar därvid betydelse om skattetillägget har vunnit laga kraft eller inte.

Enligt Högsta domstolen hindrar förbudet mot dubbla förfaranden lagföring för brott enligt skattebrottslagen i de fall då skattetillägget och det straffrättsliga ansvaret träffar samma fysiska person.

Om ett skattetillägg tagits ut av en juridisk person hindrar förbudet mot dubbla förfaranden ett åtal för brott enligt skattebrottslagen mot en fysisk person, för samma oriktiga uppgift, endast i de fall när staten genom ett rättsligt förfarande har krävt den fysiska personen på betalning av skattetillägget. Vanligast anges kanske vara att kravet grundas på bestämmelserna om företrädaransvar i 59 kap. 12–21 §§ skatteförfarandelagen. Det sägs där att den som i egenskap av företrädare för en juridisk person med uppsåt eller av grov oaktsamhet har underlåtit att betala skatt är tillsammans med den juridiska personen skyldig att betala skatten och räntan på den. Bestämmelsen omfattar också skattetillägg.

Högsta domstolen konstaterar att en fysisk person även enligt annan lagstiftning kan bli ansvarig för ett skattetillägg som har påförts en juridisk person. Som ett exempel nämns 25 kap. aktiebolagslagen (2005:551).

Högsta domstolen fortsätter enligt följande.

66. När staten genom ett rättsligt förfarande har krävt en fysisk person på betalning av ett skattetillägg, får förbudet mot dubbel lagföring anses hindra ett åtal för brott enligt skattebrottslagen mot henne eller honom för samma oriktiga uppgift, även om en juridisk person är primärt ansvarig. Detta gäller också om förfarandet har varit civilrättsligt till sin natur (såsom vid en talan om ansvar på grund av de aktiebolagsrättsliga kapitalbristreglerna) och oavsett om det har rört sig om en rättegång eller ett rättsligt förfarande av något annat slag (jfr 59 kap. 11 § skatteförfarandelagen om ansvar för delägare i ett svenskt handelsbolag); bestämmande är skattetilläggets straffrättsliga karaktär. Att skyddet omfattar dubbla förfaranden och inte bara dubbla straff innebär också att det saknar betydelse om staten har fått framgång med sitt krav eller inte.

Enligt Högsta domstolen hindrar förbudet mot dubbla förfaranden normalt inte lagföring för bokföringsbrott av det skälet att skattetillägg har tagits ut. Detta motiveras med att de konkreta fakta som ligger till grund för ett bokföringsbrott normalt inte kan anses oupplösligt förbundna till tid och rum med de fakta som ligger till grund för ett skattetillägg. Åsidosättandet av bokföringskyldigheten ligger typiskt sett i tiden innan den oriktiga uppgift lämnats som ligger till grund för skattetillägget.

Min bedömning

Varken RHV eller MSF har personligen påförts skattetillägg med anledning av uppgifter som är aktuella i målet. Det har däremot bolaget. Staten har såvitt framkommit inte genom ett rättsligt förfarande krävt RHV eller MSF på betalning av bolagets skattetillägg. Det finns därför enligt min mening inte något hinder mot att pröva åtalet.

Jag anser således att det förhållandet att skattetillägg tagits ut av bolaget saknar betydelse i målet. Enligt min mening finns det inte skäl att meddela prövnings-tillstånd.

Kerstin Skarp

Roger Waldenström

Bilagor:

Skatteverkets svar på förfrågan om skattetillägg m.m.

Kopia till

Ekobrottsmyndigheten, Rättsenheten

Ekobrottsmyndigheten, Första ekobrottskammaren i Malmö (EB-1636-10)

Skatteverket